

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2553) มาตรา 6 ที่กำหนดไว้ว่า "การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข" ถ้าหากจัดการศึกษามีคุณภาพดีแล้ว ประชาชนส่วนใหญ่ย่อมมีประสิทธิภาพ มีความรู้ ความสามารถ มีปัญหาพึ่งตนเองได้ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคน มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ ให้เต็มตามศักยภาพที่ตนมีอยู่ การจัดการเรียนรู้นั้นให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542: 17-19) การจัดการศึกษา จึงต้องมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียนให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ ให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม ความรับผิดชอบต่อสังคม พร้อมทั้งรับการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าของโลก

ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานก็เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข อันเกิดจากการบริหารจัดการและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ แต่ผลจากการประเมินคุณภาพของผู้เรียนตั้งแต่ระดับนานาชาติ จนถึงระดับห้องเรียน เช่น ผลการประเมินของ PISA พบว่า นักเรียนไทยกลุ่มอายุ 15 ปี มีผลการประเมินในภาพรวมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติทุกวิชา และมีแนวโน้ม ผลการประเมินลดต่ำลงทุกวิชา ในวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ นักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ย 427 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมาตรฐานของการประเมิน เมื่อเทียบกับประเทศต่างๆ แล้ว ประเทศไทย อยู่อันดับที่ 50 (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2556: 1-7) ผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ

การศึกษา พบว่า ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ประจำปีงบประมาณ 2554 ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสถานศึกษาที่เข้ารับการประเมิน 7,985 แห่ง จากจำนวนสถานศึกษาทั้งหมดที่จะต้องประเมินในรอบสาม 34,404 แห่ง แบ่งเป็น สังกัดกรุงเทพมหานคร (กทม.) 422 แห่ง สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 191 แห่ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 7,042 แห่ง สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 2 แห่ง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 328 แห่ง ได้รับการรับรองมาตรฐานระดับดีมาก 333 แห่ง คิดเป็น 4.17% ระดับดี 5,357 แห่ง คิดเป็น 67.09% และไม่รับรองมาตรฐาน 2,295 แห่ง คิดเป็น 28.74% ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาผลการประเมินเป็นรายตัวบ่งชี้ พบว่า สถานศึกษาที่ได้ผลการประเมินรายตัวบ่งชี้อยู่ในระดับดีขึ้นไปมากกว่า 90% ยกเว้นตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน มีสถานศึกษาที่ได้ผลการประเมินระดับดีขึ้นไปเพียง 1,466 แห่ง คิดเป็น 18.36% ผลการประเมินคุณภาพนักเรียนระดับชาติ จากสถาบันทดสอบแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า คุณภาพการศึกษาของนักเรียนอยู่ในระดับไม่น่าพึงพอใจ โดยเฉพาะในเรื่องของความรู้พื้นฐานตามหลักสูตร การคิดวิเคราะห์ และการมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน ดังนั้น จึงน่าจะเกิดการจัดการบริหารการศึกษาในระดับสถานศึกษาในด้านความพร้อมทั้งในด้านวิธีการจัดการเรียนการสอนของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหนึ่งในองค์ประกอบหลักในการจัดการเรียนการสอน คือ การบริหารงานนิเทศ ทั้งนี้เพราะการนิเทศการเรียนการสอนเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่งต้องดำเนินการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการนิเทศภายในตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2553) มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการปฏิบัติอย่างหลากหลาย ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการที่สำคัญ คือ กระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และกระบวนการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 29)

จากการศึกษาสภาพปัญหาปัจจุบันของโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่ผ่านมา พบว่า โรงเรียนระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ประสบปัญหาคล้ายคลึงกันใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเรียนการสอน ด้านความพร้อมทางปัจจัยของโรงเรียน และด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ซึ่งในด้านการเรียนการสอนนั้น พบว่า ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสภาพที่ครูไม่ครบชั้น และนักเรียนมีจำนวนน้อยในแต่ละชั้นครูสอนไม่เต็มเวลาและเต็มความสามารถ เพราะมีภารกิจอื่นที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนที่ครูจำเป็นต้องปฏิบัติทั้งจากสังกัดเดียวกันและจากต่างสังกัด หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ค่อยสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สื่อการเรียนการสอนและแหล่งการเรียนรู้มีจำนวนจำกัด ซึ่งมีสาเหตุมาจากโรงเรียนได้รับงบประมาณน้อย สื่อเทคโนโลยีและการสื่อสารมีใช้อย่างจำกัด และที่โรงเรียนมีอยู่ ก็ไม่สามารถใช้อย่างมี

ประสิทธิภาพ ซึ่งในท้ายที่สุดก็ส่งผลทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำไปด้วย ส่วนในด้าน การบริหารจัดการที่ผ่านมา ผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการบริหาร จัดการโรงเรียน ซึ่งมีบริบทที่ต่างไปจากโรงเรียนขนาดอื่นๆ การใช้ข้อมูลสารสนเทศและการนำผลของ การประเมินงานโครงการมาใช้วางแผน ปรับปรุง พัฒนางานยังมีน้อย โดยสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานได้ส่งเสริมให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนได้ทำวิจัย และพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการ และการเรียนการสอนสำหรับโรงเรียนระดับประถมศึกษาตามบริบทของ ตนเอง ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ และ การเรียนการสอน นอกจากนี้ โดยปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้สถานศึกษามีผลการประเมินต่ำกว่าระดับดี คือ ครูไม่ครบชั้น ครูสอนไม่ตรงสาขา ขาดสื่ออุปกรณ์และจากการประเมินคุณภาพภายนอกของ สถานศึกษา ด้านผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาหลายแห่งละเลยการนิเทศภายในโรงเรียนโดย ลินเชิง สถานศึกษาบางแห่ง ไม่มีข้อมูลการนิเทศภายใน และบางแห่งไม่ได้ดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน ผลกระทบที่เกิดขึ้น คือ คุณภาพการศึกษาของนักเรียนตกต่ำ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา. 2549)

ในสภาพปัจจุบันเหตุผล และความจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา มีความสำคัญที่ จะต้องมีการนิเทศอย่างจริงจัง ทั้งนี้เพราะ ปัญหาหลักคือการนิเทศไม่ทั่วถึง และการนิเทศไม่มีคุณภาพ ประการแรก อาศัยการนิเทศจากภายนอก เมื่อขยายโรงเรียนเพิ่ม ครูเพิ่ม การนิเทศภายนอกปฏิบัติได้ ไม่ทั่วถึง จึงจำเป็นต้องมีการนิเทศภายใน จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ครูดีมีใช้ผู้สอนดี มีความรู้ ประพฤติดีเท่านั้น หากแต่ยังต้องบริหารเวลาเพื่อสังคม ชุมชน พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา ไม่หวังพึ่ง ไม่รอคอย พัฒนานิเทศกันเองให้สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้า วิจัยร่วมปรับปรุงงานวิชาการ ซึ่งแต่ละสถานศึกษามีสภาพข้อจำกัดไม่เหมือนกัน การที่คนภายใน รู้เรื่องดีที่สุดกว่าคนภายนอก จะทำให้การพัฒนาการนิเทศภายในเป็นไปด้วยความรวดเร็วยิ่งขึ้นปัญหา ตัวเร่งที่สำคัญคือ ปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้ สภาพการสอนที่เปลี่ยนแปลงไป สื่ออุปกรณ์ การสอน การประเมิน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็ว การปรับตัว การพัฒนาตนเอง พึ่งตนเองของสถานศึกษา ควรที่บุคลากรในสถานศึกษาจะต้องตื่นตัว และปรับปรุง ตัวเองให้พัฒนา โดยใช้หลักนิเทศพึ่งตนเองโดยบุคลากรในสถานศึกษาเป็นหลัก (ชาวี มณีศรี. 2538: 201-202) การนิเทศภายในเป็นการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของครูเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพสูงสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบันซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ความเจริญ ก้าวหน้าทุกด้านเป็นไปอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องอาศัยรูปแบบการนิเทศการศึกษาที่สอดคล้องกับ สภาพสังคมในปัจจุบัน เพื่อให้มีการพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่ได้ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิด

ประสิทธิผล ส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นไปตามมาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับของผู้รับประโยชน์จากสถานศึกษา การจัดการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศนั้น การนิเทศภายในเป็นกระบวนการหรือวิธีการ หรือกิจกรรมที่บุคลากรภายในสถานศึกษาจัดขึ้น เป็นระบบที่ส่งเสริม และพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้ลงมือปฏิบัติอย่างถูกต้องและเหมาะสมจนบรรลุผลตามแผนที่วางไว้ เพื่อปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น เพราะปัจจุบันการนิเทศการศึกษาโดยศึกษานิเทศก์จากภายนอกนั้น ไม่สามารถจะทำได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากจำนวนศึกษานิเทศก์ก็มีน้อยไม่เพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับความต้องการของครูผู้สอนในสถานศึกษา ตลอดจนความรู้ของศึกษานิเทศก์ก็ไม่สามารถครอบคลุมไปทุกสาขาวิชา เพื่อแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้ จึงจำเป็นต้องมีการนิเทศภายในสถานศึกษา และการนิเทศภายในโดยเฉพาะนั้น มีกำหนดไว้ในกฎกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2553 ซึ่งกำหนดการกำกับ ติดตาม การจัดการศึกษาของผู้บริหารไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ เกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ยังได้กำหนดให้การนิเทศภายในเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การประเมินด้วย โดยระบุไว้ในด้านผู้บริหาร มาตรฐานที่ 12 เกณฑ์การพิจารณาข้อที่ 12.2.5 สถานศึกษามีระบบการนิเทศการเรียนการสอนและนำผลไปปรับปรุงการสอนอยู่เสมอ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักเห็นความสำคัญ และนำไปปฏิบัติในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม และตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา มาตรฐานที่ 14 ตัวบ่งชี้ที่ 14.6 ก็ระบุให้ สถานศึกษามีระบบการนิเทศการสอน และนำผลไปปรับปรุงการสอนอย่างสม่ำเสมอ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2550: 13) ในทำนองเดียวกัน

งานนิเทศภายในเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารและพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการที่ดำเนินการโดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องทางด้านการเรียนการสอนโดยตรง (วัชรา เล่าเรียนดี. 2545: 130) การนิเทศการศึกษาจึงมีความจำเป็นต่อกระบวนการเรียนการสอน เนื่องจากการศึกษาในปัจจุบัน เป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและยุ่งยาก จึงจำเป็นต้องมีการนิเทศ เพื่อเป็นการให้บริการแก่ครูจำนวนมากซึ่งมีความสามารถต่างๆ กัน แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ครูก็จำเป็นต้องปรับปรุง ฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ การนิเทศการศึกษานั้น ทำให้ครูมีความพึงพอใจและมีกำลังใจที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับของผู้รับประโยชน์จากโรงเรียน อีกทั้งยังผ่านการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกอันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาเพื่อรองรับ การประกันคุณภาพภายนอก และทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ (วิไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. 2538: 62)

ปัจจุบันภารกิจที่สำคัญของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การดำเนินการให้มีการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ให้สามารถสร้างเสริมนักเรียนให้มีพัฒนาการทุกด้านเต็มตามวัยและตามศักยภาพ บุคลากรที่จะเป็นผู้ปฏิบัติภารกิจหลักนี้ให้บรรลุผล คือ ครูผู้สอน ครูเหล่านี้มีความแตกต่างกันทั้งในด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เจตคติต่อวิชาชีพ บุคลิกภาพ และความต้องการ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรวมพลังของครูที่มีความแตกต่างกันนี้ ให้สามารถปฏิบัติภารกิจของตน คือการสอน จนประสบความสำเร็จตามความต้องการของหน่วยงาน ในขณะเดียวกันก็มีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ในการทำงานให้แก่ครูทุกคนในโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูสามารถปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ และตรงตามความต้องการพัฒนาของนักเรียนด้วยเทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การนิเทศภายในโรงเรียนโดยความร่วมมือของครูทุกคนในโรงเรียน จึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในการที่จะช่วยให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ พลังของครู และการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องจึงเป็นเรื่องสำคัญ

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จ ด้วยเหตุผลหลายประการดังกล่าว ประกอบกับการปฏิรูปการศึกษาในยุคปัจจุบันซึ่งผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทุกคนในโรงเรียน จะต้องปรับปรุงพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคโลกาภิวัตน์ โดยใช้กระบวนการบริหารงานนิเทศภายในโรงเรียนเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำรูปแบบการบริหารงานนิเทศภายในของโรงเรียนระดับประถมศึกษาไปประยุกต์ใช้กับบริบทของสถานศึกษานั้นๆ ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายหลัก เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาของการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนจะได้กำหนดหัวข้อที่เกี่ยวกับประชากรที่ใช้ในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยและตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาของการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ที่จัดการเรียนการสอน ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่ตั้งอยู่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1, 2, และ 3 โรงเรียนละ 1 คน จาก 420 โรงเรียน รวมเป็นประชากร 420 คน

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับโรงเรียนรางวัลพระราชทาน ประจำปี 2553-2555 จำนวน 2 คน จาก 2 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1, 2, 3 จำนวน 210 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 699-710) การเลือกกลุ่มตัวอย่างกระทำโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ประจำปีการศึกษา 2553-2555 จำนวน 2 แห่ง จำนวน 2 คน เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

สภาพและปัญหาการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

3.1 สภาพภาวะปัญหาการบริหารงานนิเทศภายใน

3.1.1 การวางแผนการนิเทศ (Planning-P)

3.1.2 การจัดองค์กรการนิเทศ (Organizing-O)

3.1.3 การเป็นผู้นำการนิเทศ (Leading-L)

3.1.4 การควบคุมการนิเทศ (Controlling-C)

3.2 ปัจจัยเชิงสนับสนุนการบริหารงานนิเทศภายใน ซึ่งประกอบด้วย

3.2.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร

3.2.2 ความร่วมมือของครู

3.2.3 การทำงานเป็นทีม

3.2.4 ระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ

3.2.5 สภาพบรรยากาศของโรงเรียน

3.2.6 สื่อ เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยนำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล จากการทำการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 มาเป็นข้อมูลสำหรับยกกร่างรูปแบบการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา แล้วนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เชี่ยวชาญในการบริหารงานนิเทศภายใน

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Method) ได้แก่

2.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศการสอน และการบริหารการศึกษา ระดับปริญญาเอก จำนวน 5 คน

2.2 ผู้บริหารการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 2 คน

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 1 คน

2.4 ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ ระดับประถมศึกษา จำนวน 1 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ รูปแบบการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในเขตภาคเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1,631 แห่ง จำนวน 1,631 คน

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 310 แห่ง จำนวน 310 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie; & Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545: 43) และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545: 47) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นตัวแทนของจังหวัด

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

3.1 ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards)

3.2 ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards)

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนารูปแบบการบริหารงานนิเทศภายใน หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไข เพิ่มเติมวิธีการหรือการดำเนินงานการบริหารงานนิเทศภายในให้ดีขึ้น

สภาพของการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษาในปัจจุบัน หมายถึง สภาพที่ปรากฏในปัจจุบันของการบริหารนิเทศภายในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย การวางแผนการนิเทศ (Planning-P) การจัดองค์กรการนิเทศ (Organizing-O) การเป็นผู้นำการปฏิบัติการนิเทศ (Leading-L) และการควบคุมการนิเทศ (Controlling-C)

การบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา ในการพัฒนางานวิชาการและการสอนของสถานศึกษาให้ เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาโดยการให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือครู หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ให้รู้จักปรับปรุงวิธีสอนและเนื้อหาการสอน ตลอดจนปรับปรุงการประเมินผลการสอน ให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ ทำให้ครูผู้รับการนิเทศมีความพึงพอใจ มีกำลังใจที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ยกกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นและรักษามาตรฐานไว้ จนส่งผลให้สถานศึกษาเป็นที่ยอมรับของผู้รับประโยชน์จากสถานศึกษาทุกฝ่าย อีกทั้งผ่านการประเมินภายในและภายนอก ซึ่งมีวิธีดำเนินการบริหาร ดังนี้

1. การวางแผนการนิเทศ หมายถึง การกำหนดนโยบาย วิเคราะห์สภาพปัญหาการกำหนดจุดมุ่งหมายของงาน พัฒนาวิธีดำเนินงาน กำหนดงานที่จะดำเนินการ การคาดคะเนถึงผลที่จะได้รับจากโครงการและการวางแผนโครงการ กระบวนการเกี่ยวกับการวางแผน และปรับปรุงการทำงานตามแผนงานให้ดีขึ้น ตระหนักในปัญหาและอุปสรรคของแผนงานที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการบริหารงานนิเทศภายในโรงเรียนระดับประถมศึกษา

2. การจัดองค์กรการนิเทศ หมายถึง การจัดโครงสร้างการดำเนินงานขององค์กร การแต่งตั้ง การกำหนดหน้าที่ สร้างหลักเกณฑ์ในการทำงาน การสร้างความสัมพันธ์ของงาน แบ่งงาน โดยกำหนดหน้าที่ในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีการประสานงาน มอบหมายอำนาจการปฏิบัติงานให้ตามหน้าที่ การคัดเลือกตัวบุคคล และการรวบรวมทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งคน และวัสดุอุปกรณ์ มีการรายงานผลการปฏิบัติงานการนิเทศภายในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

3. การเป็นผู้นำการนิเทศ หมายถึง บทบาทในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาในองค์กร ที่มีการดำเนินการ การวินิจฉัย สั่งการ การให้คำปรึกษาแนะนำ กระตุ้นให้บุคคลทำงาน ลงมือปฏิบัติงานอย่างจริงจัง การสาธิตในการปฏิบัติงาน การนำในการตัดสินใจการนิเทศภายใน ให้ข้อเสนอแนะให้คำปรึกษาแนะนำ การสร้างแรงจูงใจ การสร้างความเข้าใจระหว่างคณะนิเทศภายในกับครูผู้สอน การเอาใจใส่ การคิดริเริ่มในการพัฒนาวิธีการนิเทศภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำการนิเทศ

ภายในต้องยอมรับความคิดเห็นของทีมงาน และการนำการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการเพื่อให้นักเรียนเทศภายในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การควบคุมการนิเทศ หมายถึง การควบคุมการปฏิบัติงานการนิเทศภายใน โดยการติดตามการปฏิบัติงานคณะที่มงานการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอและตั้งใจ โดยการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงาน และเมื่อพบข้อบกพร่องของครูต้องรีบช่วยเหลือและแก้ไขทันที การควบคุมงานการนิเทศภายในรวมถึงการตรวจเยี่ยมการสอนของผู้บริหารเพราะครูมีความเชื่อถือศรัทธาในหลักการความร่วมมือในด้านนี้มาจากน้ำใสใจจริง มิใช่จากการใช้อำนาจบังคับ ในกรณีที่การกระทำถูกต้องหรือการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารยอมช่วยให้กิจการนั้นประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น การกล่าวโทษเป็นลายลักษณ์อักษร การทำงานร่วมกับบุคคลหลายประเภท ควรยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งบุคคลบางคนยอมง่ายต่อการแนะนำแต่บางคนอาจจะต้องใช้หลักการเข้มงวดกวดขัน จึงจะยอมเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือปรับปรุงตัวเอง

ปัจจัยสนับสนุนการบริหารงานนิเทศภายใน หมายถึง ปัจจัยที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ประกอบไปด้วย

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหารเป็นบุคคลที่กล้าทำและกล้าตัดสินใจ เป็นผู้ที่มิมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ประสานงานกับบุคคลและหน่วยงานอื่นๆ ได้และสามารถทำงานร่วมกับทีมงานการนิเทศภายในได้เป็นอย่างดี

2. ความร่วมมือของครูในการนิเทศภายใน หมายถึง การที่ครูผู้สอนทุกคนมีความยินดีและสนับสนุนการดำเนินการนิเทศภายในเป็นอย่างดี

3. การทำงานเป็นทีม หมายถึง การร่วมมือกันดำเนินการนิเทศภายในของครูเป็นหมู่คณะ โดยมีการวางแผน การปฏิบัติ และประเมินผลการจัดทำรายงานผลการนิเทศร่วมกันอย่างจริงจัง

4. ระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง ระบบที่มีฐานข้อมูลการดำเนินการนิเทศภายในเกี่ยวกับผู้นิเทศอย่างครบถ้วน มีข่าวสารที่ถูกต้อง และเรียกใช้ได้ทันทั่วทั้งที่ รวมทั้งมีระบบสื่อสารกับผู้บริหารและคณะทำงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยรวม

5. สภาพบรรยากาศของโรงเรียนที่เอื้อต่อการนิเทศภายใน หมายถึง สภาพการทำงาน ofโรงเรียนมีการดำเนินการตามระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียนด้วยยินดี ทำงานกันเป็นกลุ่ม มีความรักความสามัคคีกัน มีความเป็นมิตร และเอื้ออาทร ช่วยเหลือกันอย่างจริงจัง

6. สื่อ เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ หมายถึง เครื่องมือที่จะใช้ในการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพ

คุณภาพของรูปแบบการบริหารงานนิเทศภายใน หมายถึง ความคิดเห็นของผู้บริหาร ในการนำรูปแบบการบริหารงานนิเทศภายในไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในด้านความเป็นไปได้ และด้าน ความเป็นประโยชน์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เนื่องจากเป็นการพัฒนา รูปแบบการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา โดยประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจาก การวิจัย มีดังนี้

1. ได้รูปแบบการบริหารงานนิเทศภายใน ของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา เสนอ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นำไปประยุกต์ใช้ในการ ดำเนินการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
2. ได้รูปแบบการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ไปประยุกต์ใช้ กับการปฏิบัติจริงในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
3. รูปแบบการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สามารถใช้เป็น แนวทางสำหรับนักวิจัยอื่นๆ เพื่อวิจัยพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษาระดับ ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันของรูปแบบการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษาระดับ ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ใช้แนวความคิด กระบวนการบริหารของ เซอร์เมอฮอร์น (Schermerhorn. 2002: 20) ซึ่งมีกระบวนการบริหารงานนิเทศ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ (Planning-P) ขั้นที่ 2 การจัดองค์การนิเทศ (Organizing-O) ขั้นที่ 3 การเป็นผู้นำการนิเทศ (Leading-L) ขั้นที่ 4 การควบคุมการนิเทศ (Controlling-C)
2. การศึกษาปัจจัยสนับสนุนการบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารกระบวนการ บริหารงาน ที่ประกอบด้วย

2.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้วิจัยใช้แนวคิดของฟิเดเลอร์ (Fiedler. 1967: 79) ได้ให้หลักความสำคัญของภาวะผู้นำของผู้บริหาร คือ ผู้นำต้องมีความสัมพันธ์ส่วนบุคคลซึ่งมีบุคคลหนึ่ง

คอยอำนวยความสะดวก ประสานงานและดูแลควบคุมคนอื่นๆ ในการปฏิบัติงานร่วมกันที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งมองเห็นได้ในทางปฏิบัติว่า การที่ผู้นำมีอำนาจเหนือบุคคลอื่นๆ อำนาจเหนือบุคคลอื่นๆ นี้จะช่วยให้ผู้นำสามารถปฏิบัติงาน ซึ่งไม่สามารถปฏิบัติคนเดียวได้เป็นผลสำเร็จ อย่างไรก็ตาม อำนาจเหนือบุคคลอื่นๆ ของผู้นำนี้ รวมไปถึงการหามาตรการที่จะให้ผู้ตามได้ยอมรับหรืออย่างน้อยที่สุดก็เต็มใจที่จะปฏิบัติตามความประสงค์ของผู้นำอยู่ด้วย

2.2 ความร่วมมือของครูในการนิเทศภายใน ใช้แนวคิดของ แกลทเทอร์น (Glatthorn. 1990: 4) ได้ให้หลักการความร่วมมือของครูในการนิเทศภายใน จะต้องเกิดจากความร่วมมือในการปฏิบัติงานของผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ

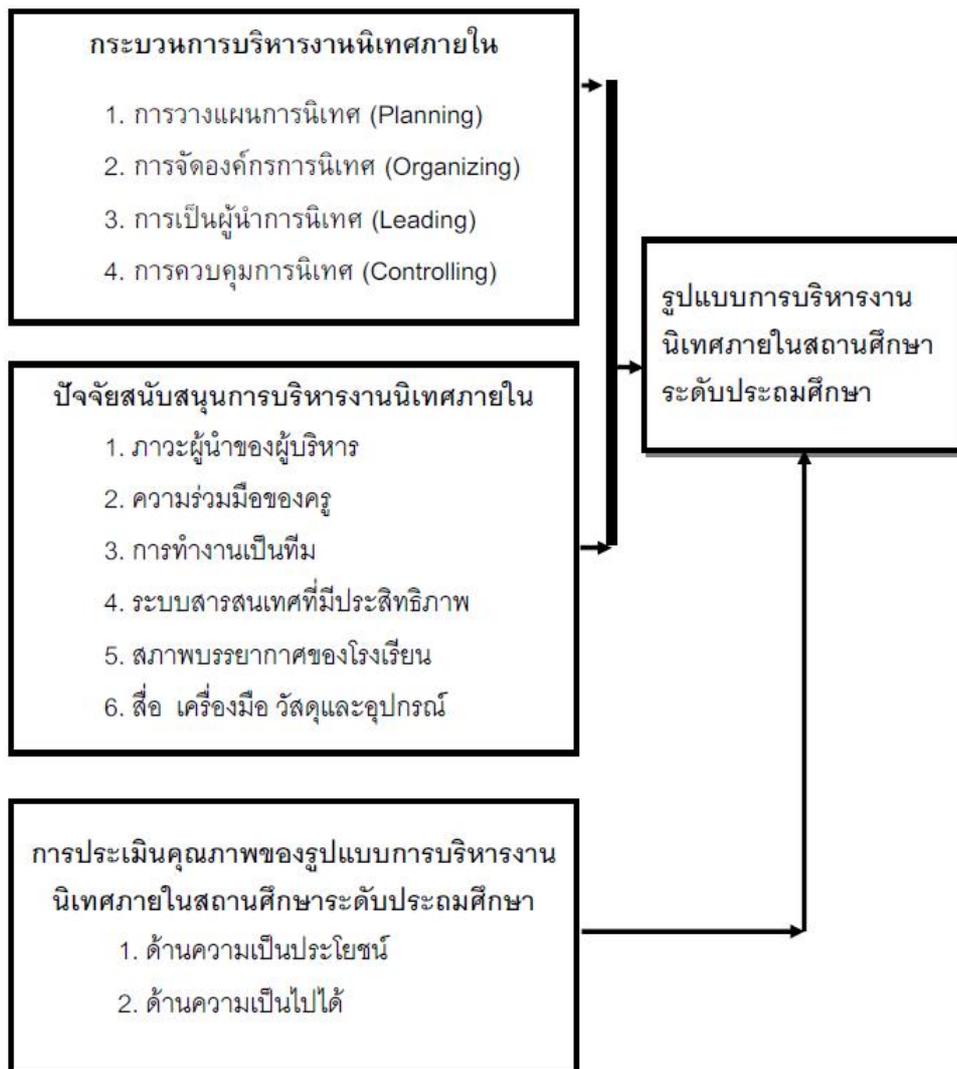
2.3 การทำงานเป็นทีม ใช้แนวคิดของ วัตคอค และฟรานซิส (Woodcock; & Francis. 1994: 247) ได้ให้หลักการการทำงานเป็นทีม จะต้องประกอบด้วย 1) มีความสมดุลในบทบาท คือ มีความผสมผสานกันในความแตกต่างของความสามารถบุคคลและใช้ความแตกต่างได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน 2) มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และเห็นด้วยกับเป้าหมาย เต็มใจที่จะยอมรับและผูกพันกับวัตถุประสงค์ และมีเป้าหมายอย่างแท้จริง 3) มีความเปิดเผยและมีการเผชิญหน้ากัน การสื่อสาร และการสัมพันธ์ภายในทีมเป็นไปอย่างเปิดเผย และไว้วางใจซึ่งกันและกัน พุดกันอย่างตรงไปตรงมา เข้าใจตนเองเป็นอย่างดีและเข้าใจผู้อื่นภายในทีมด้วย เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นต้องแก้ปัญหาด้วยการเผชิญหน้าซึ่งกันและกัน 4) มีการสนับสนุนและจริงจังต่อกัน สมาชิกในทีมจะสนับสนุนซึ่งกันและกัน ให้ความช่วยเหลือ และร่วมมือร่วมใจกันอย่างจริงจัง ให้ออกสพูดถึงปัญหาต่างๆ ได้อย่างอิสระ 5) มีความร่วมมือ และไม่มีการขัดแย้งกัน เพื่อให้การทำงานของทีมบรรลุวัตถุประสงค์สมาชิกในทีมต้องให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน มีการใช้ประโยชน์และประสานประโยชน์ซึ่งกันและกัน การวางแผนในการดำเนินงาน ต้องให้สมาชิกมีส่วนร่วมด้วย ข้อขัดแย้งภายในทีมเป็นไปในทางสร้างสรรค์มากกว่าทำลาย 6) มีวิธีการปฏิบัติที่คล่องตัว การทำงานของทีมนจะมีลักษณะยืดหยุ่น การตัดสินใจจะอาศัยข้อมูลและข้อเท็จจริงเป็นหลัก 7) มีผู้นำที่เหมาะสม ผู้นำภายในกลุ่มควรจะกระจายไปทั่วกลุ่มได้ตามสถานการณ์ผู้นำที่ดีต้องเป็นผู้ฟังที่ดีด้วย 8) มีการทบทวนการทำงานของทีมนสม่ำเสมอเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องได้ทันที การทบทวนนี้ อาจจะทำในระหว่างปฏิบัติงานหรือภายหลังงานเสร็จก็ได้ 9) มีการพัฒนาบุคคล มีแผนการในการพัฒนาสมาชิกของทีมน เพื่อจะได้นำความรู้ ความสามารถมาใช้ในการทำงาน 10) มีสัมพันธ์ภายในระหว่างกลุ่มดี การทำงานระหว่างกลุ่มเป็นไปในบรรยากาศของสัมพันธ์ภาพที่ดี ฟังความคิดเห็นและทำความเข้าใจแนวคิดหรือปัญหาของผู้อื่นพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเมื่อจำเป็น และ 11) มีการติดต่อสื่อสารที่ดี เป็นสิ่งจำเป็นในทุกระดับขององค์การทั้งภายในและภายนอกองค์การ ซึ่งสมาชิกทุกคนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะและได้รับข้อมูลในการติดต่อสื่อสารอย่างเพียงพอ

2.4 ระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ แม็คลอยด์ และคณะ (Mcleod; et al. 2001: 12) ให้ความหมายของระบบสารสนเทศ คือ ข้อมูลที่ผ่านการประมวลผลแล้ว กอร์ดอน (Gordon. 1999: 6) ระบบสารสนเทศ (Information System) เป็นการนำองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันของระบบมาใช้ในการรวบรวม บันทึก ประมวลผลและแจกจ่ายสารสนเทศเพื่อใช้ในการวางแผน ควบคุม จัดการและสนับสนุนการตัดสินใจ เป็นระบบที่ให้ข้อมูลหรือระบบสารสนเทศที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานขององค์กร เช่น การใช้ MIS เพื่อช่วยเหลือกิจกรรมของลูกค้า เจ้าของกิจการ ลูกค้าและบุคคลอื่นที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งสามารถช่วยแบ่งภาระการทำงานและสามารถนำมาช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหาร

2.5 สภาพบรรยากาศของโรงเรียนที่เอื้อต่อการนิเทศภายใน ใช้แนวคิดของ วัชรมา เล่าเรียนดี (2555: 229) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน การเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้แก่กันและกันโดยตลอดคือสิ่งที่เป็นเป้าหมายเดียวกัน ต้องเป็นบรรยากาศ แห่งสุขภาพขององค์กรที่ดี การปฏิบัติที่เน้นเป้าหมาย การสื่อสารสื่อความหมายที่ดี และการมีอำนาจ ที่เท่าเทียมกัน

2.6 สื่อ เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์นิเทศ ใช้แนวคิดของ นพรัตน์ คลีตอนยอ (2551: 30) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนจะมีประสิทธิภาพนั้น ผู้นิเทศจำเป็นต้องจัดเตรียม สื่อ เครื่องมือการนิเทศให้สอดคล้องวัตถุประสงค์ของการนิเทศภายใน

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร ได้แก่ หลักการ ทฤษฎี งานวิจัย ทั้งภายในประเทศและงานวิจัยของต่างประเทศแล้วนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบ การบริหารงานนิเทศภายในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ดังแผนภูมิแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย